

Letimo skupaj

Delamo za varstvo ptic in njihovih življenjskih okolij. S tem prispevamo k ohranjanju narave in dobrobiti celotne družbe.

NAŠI DOSEŽKI
V LETU

2018

Spoštovane članice, spoštovani člani,
dragi ljubitelji ptic in narave!

O dosežkih trobijo na vse grlo navadno tisti, ki jih pravzaprav sploh nimajo. Zamislimo se, koliko je vsebine v oglasih, ki nas prepričujejo v to in ono? Veliko denarja v PR vlagajo praviloma ti, ki si želijo drugačne podobe od svoje stvarnosti. S tem na DOPPS-u nimamo težav, saj nas najbolje predstavljajo naša dejanja in ta so v največji meri ambasador našega dela, prizadevanj in dosežkov. Populizem in rumeni tisk v naravovarstvu nimajo kaj iskati.

Naravovarstvo je dolgotrpaška disciplina in tisti, ki želijo tukaj rezultate na hitro, ostanejo brez sape in odpadejo, saj hitri rezultati niso mogoči. Kruta resnica je, da so navadno nadčloveški naporji potrebni samo zato, da stvari ostanejo, kakršne so in se ne poslabšajo. Ali pa je to največ vredno? Pomislite na napad na Ptičjo direktivo in zbranih pol milijona glasov državljanov EU samo zato, da je varstvo narave ostalo vrednota. Takšni populistični napadi so skrajno nevarni, saj za ozke interese majhnih skupin rušijo delujoče družbene sisteme in norme. In na koncu izgubimo vsi, tudi tisti, ki so mislili, da so nekaj dobili.

Vsega seveda ne moremo rešiti, saj je poplava človeških hotenj brezmejna, število ljudi, ki so pripravljeni narediti kaj za skupno dobro, pa je žal vedno omejeno. A vendar nas je vedno več in ptice in naravo varujemo skupaj že 40 let. Letos obeležujemo to obletnico ustanovitve društva. Tisti, ki še niste z nami, se nam pridružite, tistim "starim" pa se zahvaljujemo, da smo še vedno skupaj. O našem delu v minulem letu se prepričajte sami, ustvarite si lastno mnenje in naj bo kontinuiteta vaše merilo.

Damijan Denac
direktor

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) je neprofitna nevladna organizacija, ustanovljena leta 1979, ki deluje v javnem interesu ohranjanja narave, varstva okolja in na področju raziskovalne dejavnosti.

Pri številnih dejavnostih združujemo več kot 1000 članov, prostovoljcev in ljubiteljev narave po vsej Sloveniji ter zaposlujemo 28 strokovnjakov z različnih področij.

ORNITOLOGI POROČAJO

Urša Koce
varstvena ornitologinja

“Kras je s svojo ornitofavno eno najbolj pestrih in najbolj ranljivih območij hkrati v Sloveniji. Izjemno smo veseli, da smo ob koncu leta 2017 pričeli z uresničevanjem dveh projektov, ki sta še posebej posvečena prav varstvu kraških ptic. To sta projekt Interreg LIKE, ki poteka v slovensko-hrvaškem partnerstvu, in kohezijski projekt ZA KRAS.”

Ptice skalnih sten

Velika uharica je kot gnezdilka skalnih sten zelo občutljiva za motnje s strani človeka, ko je ta stalno navzoč v steni ali njeni neposredni bližini, denimo v primeru plezanja. Ker imamo v Sloveniji z varstvom velike uharice že veliko pozitivnih izkušenj, smo v okviru projekta LIKE dobre prakse prenesli tudi na Hrvaško, kjer se dejavnost plezanja na Kraškem robu šele razvija, in tako pripomogli k temu, da bo ta lepa rekreacija v naravi tudi pri sosedih usmerjana tako, da bo možno sobivanje z občutljivimi vrstami. Tako smo spomladi skupaj s hrvaškim partnerjem BIOM in njihovimi prostovoljci v Buzetu in okolici organizirali akcijo “Čuvari sove ušare”, po zgledu naše dolgoletne akcije “Varuhi velike uharice”, v katero je vključenih prek 100 prostovoljcev. Poleg tega smo z BIOM-om in vodilnim partnerjem projekta, Istarsko županijo, pričeli z aktivnostmi za naravovarstveno ovrednotenje sten s ciljem, da se bodo nove plezalske smeri umestile na manj občutljiva območja.

Vrtni strnad in druge ptice kraških travnišč

Vrtnemu strnadu se zaradi vztrajnega zaraščanja kraških travnišč ne piše nič dobrega. V Sloveniji smo leta 2018 prešteli vsega le še devet pojočih samcev, kar pri vrstno značilni spolni strukturi populacije pravzaprav pomeni morda le še dva gnezdeča para. Situacija je nekoliko svetlejša v hrvaški Istri, kjer je najmočnejša populacija ohranjena na planotastem območju Učke. V okviru projekta LIKE izvajamo raziskave o povezanosti slovenske in hrvaške populacije in s tem ugotavljamo možnosti za ponovno okrepitev številčnosti vrtnih strnadov na slovenskem Krasu. Hkrati smo s projektnim partnerjem ZRSVN sodelovali pri aktivnostih za obnovo kraških travnišč v habitatu vrtnega strnada na sloveski strani, ki so namenjene tudi ohranjanju ogroženih travniških kraških rastlin, zlasti raznolistne mačine. Obnova kraških travnišč na drugih predelih območja Natura 2000 Kras pa bo potekala v okviru projekta ZA KRAS, kjer smo v prvem projektnem letu opravili obsežen kartirni popis ptic z namenom spremljanja učinkov obnovitvenih ukrepov.

Beloglavi jastrebi

Beloglavi jastrebi se na območju slovenskega Krasa pojavljajo na rednih preletih med kvarnerskimi in alpskimi gnezdišči in prehranjevališči. To sicer vemo že na osnovi preteklih območnih popisov, v okviru projekta LIKE pa smo se odločili, da njihove poti podrobno preučimo na osnovi podatkov, ki nam jih omogoča moderna GPS-tehnologija za sledenje ptic, ter jih uporabimo za ohranjanje varnih poti prek Slovenije.

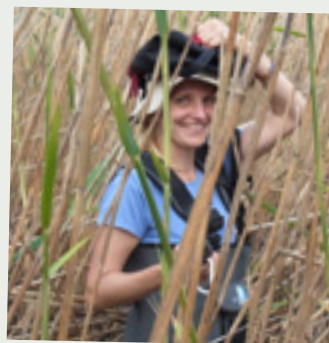
Hribski škrjanci na Goričkem presenetili

Hribski škrjanec in veliki skovik sta značilna gnezdilca mozaične kmetijske krajine na Goričkem, ki pa sta v preteklih 20 letih doživela hude upade. Da bi razumeli vzroke za njun upad in oblikovali učinkovite varstvene ukrepe, smo se jima posvetili v projektu Gorička krajina, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Gaia in Hestia, poimenovani po grških boginjah, sta samici velikega skovika, ki sta v letu 2018 teden dni nosili GPS-sledilni napravi. Dragoceni podatki, ki sta jih zbrali med iskanjem hrane zase in svoje mladiče, kažejo na velik pomen ekotonov – prehodov med različnimi habitati. Lovili sta na stiku visokodebelnega sadovnjaka in travnika, travnika in njive, v travnatih pasovih med njivami in ob cesti, na robu gozda, v mejicah. To ni presenetljivo, saj veliki skovik vedno lovi s preže, ki je lahko drevo, grm, količek ograje, streha stavbe ali namensko postavljena lovna preža. Ravno slednje, postavljene v Markovcih, so že kar v prvi sezoni uspešno odigrale svojo vlogo, saj jih je Gaia s pridom uporabljala. V visokodebelnih sadovnjakih smo preiskali 3000 dreves, da bi našli dupla, primerna za velikega skovika. Teh je žal bistveno manj, kot bi človek pričakoval glede na dokaj številne stare sadovnjake, in v prav nobenem nismo odkrili velikega skovika. Toliko bolje pa so se odrezale gnezdilnice, saj so skoviki naselili 15 od 146 pregledanih.

Z velikim skovikom imamo že nekaj izkušenj iz projekta Upkač, hribski škrjanec pa je bil za nas popolnoma nov raziskovalni oreh. Prepričani smo bili namreč, da gnezdi in se prehranjuje na ekstenzivnih suhih travnikih, vendar smo večino gnezd odkrili na njivah z žitom in praho. Te so zaradi časovnega ujemanja

ORNITOLOGI POROČAJO

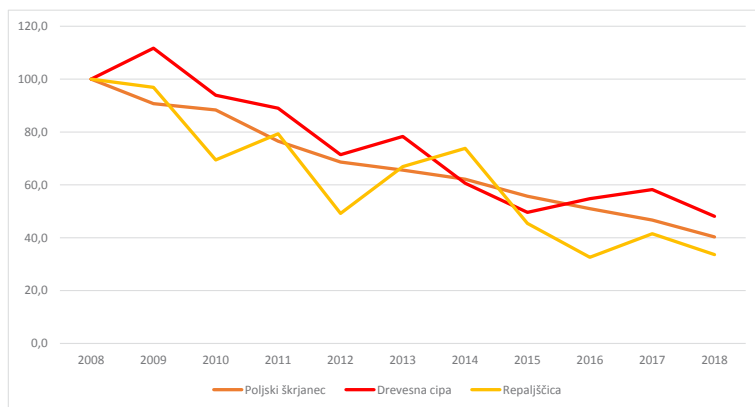

Katarina Denac
varstvena ornitologinja

“Kmetijstvo pomembno oblikuje življenjski prostor ptic na Goričkem. Tradicionalne kmetijske prakse omogočajo veliko diverzitetu rastlin in živali, moderne delujejo v nasprotni smeri. V sodelovanju z Javnim zavodom Krajinski park Goričko in lastniki zemljišč bomo morali najti način, kako varovati na njivah gnezdeče hribske škrjance, da zaustavimo njihov negativni populacijski trend.”

s kmetijskimi opravili zanj prej ekološka past kot pa ustrezno gnezdišče. Dve najdeni gnezdi sta propadli zaradi oranja oziroma brananja, eno pa se je temu izmaknilo za las. Traktor je med raztrosom umetnega gnojila povozil le zunanji rob gnezda, jajca v njem pa so ostala nepoškodovana. Travniki, zlasti suhi na peščeni ali prodnati podlagi z veliko golih tal in nizkim rastjem, pa so se izkazali kot pomembna prehranjevališča. Večino hribskih škrjancev smo odkrili na predelih, ki v preteklih 20 letih niso bili komasirani. Po opravljenih komasacijah je namreč krajina bolj enolična, poveča se površina njiv, izginejo omejki, mejice ter posamezna drevesa in grmi.

Travniškim pticam gre slabo

Na področju varstva travniških ptic naravovarstvena stroka v Sloveniji doživlja popoln polom. Stanje je dramatično. V desetih letih so populacije upadle v povprečju za 41 %. Populacije najbolj tipičnih travniških vrst upadajo najbolj. V tem času je drevesna cipa upadla za 52 %, poljski škrjanec za 60 %, repaljščica pa celo za 66 %. Od 1999 je populacija kosca na najboljših osmih območjih Natura v povprečju upadla za 54 %, na najboljšem, na Ljubljanskem barju, pa celo za 85 %. Veliki škurh, ki je naša najbolj karizmatična travniška vrsta, pa je v strmem upadu, populacija šteje le še nekaj osebkov in bo nemara v naslednjih nekaj letih v Sloveniji izumrla.

Na DOPPSu vlagamo velike napore, da bi trende obrnili. A žal nam za zdaj dosti več kot nastaviti ogledalo ni uspelo. To smo sicer napravili zelo uspešno. Ključna sta tu oba velika monitoringa, popisi za indeks ptic kmetijske krajine in monitoringi varovanih vrst ptic v območjih Natura 2000. Lani smo nadaljevali z obema. Sliko dopolnjujejo specialni popisi. Lani smo v okviru kohezijskega projekta Kras.Re.Vita popisovali rabo kmetijskih zemljišč in pokošenost travnikov na Planinskem polju in Cerkniskem jezeru, v lastni režiji pa še na Ljubljanskem barju. Zaradi omejenih virov smo tu popisovali le na lokacijah, kjer smo zabeležili pojoče kosce. V okviru projekta Gorička krajina smo primerjali komasirana in nekomasirana območja – in potrdili dramatične razlike v diverziteti ptic. V okviru projekta Interreg LIKE smo poglobljali znanje o ekologiji vrtnega strnada. V kohezijskih projektih Kras.Re.Vita in Za Kras pa smo s kartirnimi popisi zbirali podatke, ki bodo usmerjali obnovo habitatov travniških ptic.

ORNITOLOGI POROČAJO

Tomaž Jančar
varstveni ornitolog

“V varstveno-ornitološkem sektorju DOPPS smo se zelo trudili, da bi v kak večji projekt vključili naše aktivnosti za razvoj in promocijo travniških pticam prijaznih kmetijskih praks in subvencij, a smo povsod naleteli na gluha ušesa. Tudi zato se utegnejo kmetijska ministrica Aleksandra Pivec, okoljski minister Simon Zajc in direktor Krajinskega parka Ljubljansko barje Janez Kastelic v zgodovino zapisati po tem, da je v njihovem mandatu na Barju izumrla najbolj karizmatična travniška vrsta veliki škurh.”

Podatki se torej kopičijo. Kaj pa konkretno naravovarstveno delo? Lani smo delali na vrsti projektov, ki so usmerjeni tudi v ohranjanje travniških ptic. V petih kohezijskih projektih (PoLJUBA, Za Kras, Kras.Re.Vita, Gorička krajina in VIPava) in v projektu Interreg LIKE so vključujejo akcije za revitalizacijo in obnovo nekaj 100 ha travniških habitatov. Lahko bi rekli, da se vendarle premika, in v resnici se. Na teh stotinah hektarov bo marsikaj pokazati. Tudi tu smo bili uspešni.

A bojimo se, da bo vse to le kaplja v morje naglo propadajoče ekstenzivne kmetijske krajine v Sloveniji. Tu je mogoče bistvene spremembe doseči le s temeljito spremembo kmetijske politike, tako da bo šlo bistveno več denarja za ohranjanje ekstenzivne krajine in bistveno manj za njeno intenziviranje. Volje, da bi napravili te nujne spremembe, pa ni videti ne na kmetijskem in tudi ne na okoljskem ministrstvu.

Vetrne elektrarne

Če kdo, se grožnje globalnega segrevanja ozračja zavedamo naravovarstveniki. Korenito zmanjšanje porabe energije in prehod na obnovljive vire sta edina rešitev. Pri tem lahko vetrne elektrarne (VE) veliko prispevajo. V primeru nepremišljenega umeščanja v prostor pa so dokazano lahko tudi velika grožnja ogroženim vrstam ptic, predvsem večjim vrstam, kot so ujede. Nasprotno, če vetrne elektrarne postavimo zunaj območij selitvenih koridorjev in območij dnevnih preletnih poti ogroženih vrst, lahko škodljive vplive na varovane vrste odpravimo. Da minimaliziramo grožnje pticam, sta pri umeščanju v prostor potrebna strateški razmislek in poglobljeno delo. V Sloveniji smo pri odgovornem umeščanju VE v prostor orali ledino. Že leta 2012 smo izdelali študijo občutljivih območij za ptice za umeščanje VE v Sloveniji. Žal se je pri tem bolj ali manj končalo. Nadaljnje strateške korake bi pričakovali od ministrstva za infrastrukturo, a jih nismo dočakali.

Stanje ta čas je kaotično. Država je potegnila tri poteze, ki kaos le poglobljajo. Poenostavila je umeščanje vetrnic do 1 MW na kmetijska zemljišča, presojanje vplivov na naravo je iz ARSO prenesla na upravne enote. Subvencije pa se po novem delijo na razpisih: kdor ponudi nižja pričakovanja, zmaga. Kar pomeni, da zmagujejo projekti neizkušenih investitorjev, ki podcenijo težavnost umeščanja in potem projekti nasedajo.

So pa te spremembe povzročile veliko vrvenje na trgu. Pojavljajo se številni investitorji – večinoma neizkušeni – ki po Sloveniji iščejo primerne lokacije za vetrnice. Zaradi nepoznavanja se prepogosto odločajo za lokacije, kjer je umeščanje z naravovarstvenega vidika problematično. K sreči se večinoma oglasijo pri nas, tako da jih lahko usmerjamo ven iz najbolj občutljivih območij.

Za več lokacij smo dobili naročila za izdelavo ocene vplivov na ptice in izvedbo ustreznih popisov. Zaključili smo študije za VE Dolenja vas 2, VE Kalič in VE Postojna, v teku pa so popisi za VE Konjiška gora, VE Razdrto, VE Areh in VE Pivka. Za dve lokaciji smo ocenili, da sta problematični: VE Dolenja vas 2 in VE nad Koritnicami. Ker investitorja tam vztrajata, smo se vključili v upravne postopke, v katerih bomo poskušali preprečiti škodo za naravo.

Za VE Kalič, ki je načrtovana nad Postojnskimi vrati, se je izkazalo, da je problematična. V naših popisih smo zabeležili izjemno intenzivne prelete ujed in žerjavov v času selitev. Postojnska vrata so zdaj najpomembnejše selitveno ozko grlo v državi in izpolnjujejo merila za IBA globalnega pomena. Okoljskemu ministrstvu bomo predlagali, da se Postojnska vrata razglasijo za novo samostojno območje Natura 2000.

ORNITOLOGI POROČAJO

Ivan Kljun
varstveni ornitolog

“V sodelovanju z drugimi slovenskimi okoljskimi in naravovarstvenimi NVO smo oblikovali stališče o nujnem strateškem pristopu pri umeščanju vetrnic: (i) najprej naj se identificirajo območja z dobrimi vetrovi, (ii) nato naj se ta oceni z vidika sprejemljivosti za naravo in krajino, (iii) potem pa je treba pridobiti privoljenje lokalnega prebivalstva, ki mora biti v projekt vključeno tako, da dobi pošten delež koristi od projektov.”

Stržen vračamo nazaj v stari tok

Na Cerknškem jezeru z Notranjskim regijskim parkom sodelujemo kot partnerji pri dveh projektih: Life Stržen in kohezijskem projektu KrasReVita. Eden izmed ključnih ciljev obeh projektov je obnova naravnega stanja vodotoka Stržen, kar bo omogočilo počasnejše odtekanje vode iz jezera in s tem tudi ugodnejše razmere za gnezditve vodnih ptic. Stržen bo tako znova tekkel po stari strugi na območju dveh njegovih največjih okljukov: Beli breg in Ključ. Tu je življenjski prostor redke in ogrožene bobnarice, ki v Sloveniji najverjetneje bolj ali manj redno gnezdi samo tukaj. V okviru projekta bomo vzpostavili in uredili obsežno mirno cono za to vrsto ter spremljali njeno gibanje s triangulacijo in GPS-telemetrijo. To nam bo dalo ključne podatke o habitatu v njenem domačem okolju. Te aktivnosti so pomembne tudi za druge vodne ptice, jezero je namreč eno najpomembnejših gnezdišč in selitvenih postajališč za vodne ptice v Sloveniji. Najnovejšo presenečenje je gnezditev pritlikave tukalice.

Mirno cono bi želeli oblikovati tako, da bo v kar največji meri upoštevala ekološke zahteve bobnarice in ji tako omogočila nemoteno, varno gnezdenje. Gnezda bobnarice so praviloma zgrajena na območjih z okoli 0,5 m globoko vodo, saj to bobnaricam zagotavlja varnost pred talnimi plenilci, kot so lisice in kune. Zaradi preteklih uravnavanj struge Stržena voda s Cerknškega jezera odteče hitreje, kar pomeni, da bobnaričino gnezdo ostane dobesedno na suhem, zaradi česar je bolj izpostavljeno plenjenju. Bobnarica je posebna tudi v svojem paritvenem vedenju. Za samce je namreč značilno mnogoženstvo (poliginija), kar pomeni, da se en samec istočasno spari z več samicami – nekako z do petimi. Te za mladiče skrbijo same, gnezda pa si zgradijo v gostem trstičju, znotraj teritorija samca, s katerim so se sparile. Če jim prehranske razmere to

dovoljujejo, lovijo kar z gnezda med valjenjem jajc. Mladičem prinašajo predvsem ribe, lokalno pa lahko v njihovi prehrani prevladujejo dvoživke, sesalci, raki ali vodni nevretenčarji.

DOPPS v obeh projektih sodeluje predvsem pri načrtovanju in spremljanju učinkov varstvenih akcij, sodelujemo pa tudi pri drugih akcijah, izdelavi baze podatkov, informiranju in ozaveščanju. Projekt KrasReVita ima kot cilj tudi izboljšavo življenjskega prostora travniških ptic, ki so najbolj ogrožene ptice kmetijske krajine. V okviru projekta je predvideno čiščenje zaraščenih travnišč in vzpostavitev ustreznega režima košnje. Projekt poteka na Cerknškem jezeru in Planinskem polju.

ORNITOLOGI POROČAJO

Primož Kmecl
varstveni ornitolog

“Brez renaturacije Stržena ne moremo pričakovati rednega gnezdenja bobnarice in večine drugih vodnih ptic na Cerknškem jezeru, ki v gnezditvenem obdobju potrebujejo stabilno gladino vode. Oba projekta bosta to v veliki meri zagotovila. Nujno in dobrodošlo je tudi usmerjanje vse večjega in motečega turističnega obiska na jezeru ter obveščanje širše javnosti in lokalnega prebivalstva o vrednosti ohranjenih vrst in habitatov na jezeru.”

ORNITOLOGI POROČAJO

Tjaša Zagoršek
varstvena ornitologinja

Odkrivanje razsežnosti nezakonitega ubijanja ptic v Sloveniji

S štiriletnim projektom "Proti nezakonitemu ubijanju ptic na jadranski selitveni poti" bomo skušali pticam zagotoviti varnejšo selitev.

Doslej smo domnevali, da je Slovenija nekakšna oaza, kjer so ptice varne pred nezakonitim ubijanjem. A že po nekaj mesecih zbiranja podatkov smo ugotovili, da je tega bistveno več, kot smo verjeli doslej.

Za namene ugotavljanja razsežnosti nezakonitega ubijanja smo pripravili bazo za pretekle in tekoče primere. Podatki kažejo, da je v Sloveniji precej razširjen lov na ptice pevke za namene zadrževanja v kletkah. Sporna dejanja so zelo verjetno spodbujena s strani italijanskega črnega trga in ukinitvijo mejnih kontrol. Prav tako je zelo pereča problematika nezakonitega ubijanja ptic s strelnim orožjem, vendar je takšne primere zelo težko odkriti, ker se dogajajo zelo razpršeno.

V sklopu projekta se ukvarjamo tudi s problematiko nezakonitega prevažanja zavarovanih vrst ptic prek ozemlja Slovenije. Ugotavljamo, da je Slovenija, poleg Hrvaške in Madžarske, ena glavnih tranzitnih držav, prek katere na italijanski črni trg prepeljejo več deset tisoč ptic. Razsežnost tihotapljenja ptic v zadnjih letih ni znana, vendar zabeleženi primeri v letu 2018 kažejo, da se to ni bistveno zmanjšalo. V oktobru 2018 smo skupaj s carinsko mobilno enoto Ljubljana uspešno izpeljali primer zasega nezakonitega tovora ptic, transportiranega prek Slovenije.

"Nezakonito ubijanje ptic je v Evropi resen naravovarstveni problem. V Sredozemlju je lov na ptice izjemno zakoreninjen. Gre predvsem za tradicijo, ki pa je zaradi uporabe novih tehnologij in večjega obsega uničujoča. Včasih so bili načini lova omejeni, danes pa lahko krivolovci z uporabo novih pripomočkov v eni sami noči polovijo več sto ali tisoč ptic."

Glede na dostopne podatke ocenjujemo, da je v enem letu prek Slovenije pretihotapljenih 38.000 – 189.000 ptic.

V projektu se posvečamo tudi nezakonitemu zadrževanju zavarovanih vrst ptic v ujetništvu. Ugotavljamo, da je zadrževanja zavarovanih vrst ptic več, kot smo predvidevali. V decembru 2018 smo skupaj z gorenjskimi policisti uspešno izpeljali zaseg postovke, ki je bila žrtev nezakonitega zadrževanja v ujetništvu.

Ocenjujemo, da je letno iz narave odvzetih 2.500 – 16.000 osebkov ptic.

V Sloveniji imamo dobro zakonsko podlago za ukrepanje in preganjanje dejanj v povezavi z nezakonitim ubijanjem ali zadrževanjem ptic. Za uspešno odkrivanje primerov in uporabo teh vzvodov pa je ključno sodelovanje ter medsebojno obveščanje med pristojnimi organi (inšpekcija, policija, carina, tožilstvo) in strokovnjaki.

Pri svojih akcijah pa seveda ne bi bili tako uspešni brez izjemne ekipe srčnih prostovoljcev, članov DOPPS. Ekipi se še vedno lahko pridružite tudi VI!

Januarsko štetje vodnih ptic

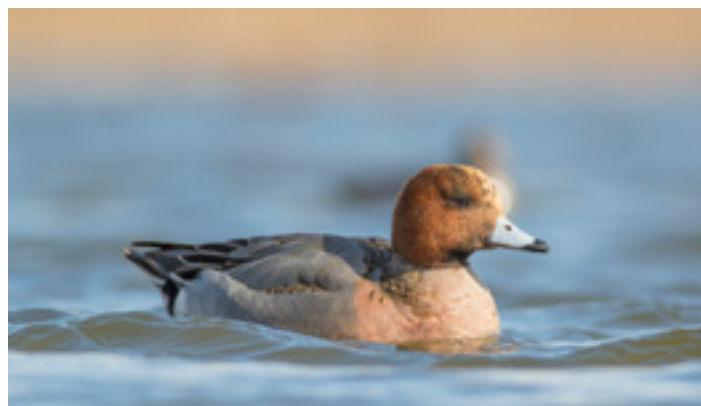
ORNITOLOGI POROČAJO

Poroča: Luka Božič

Ponovno smo organizirali januarsko štetje vodnih ptic (IWC), ki je bilo pred 22 leti zastavljeno kot celosten, koordiniran in standardiziran popis vodnih ptic na ozemlju celotne Slovenije. Štetje v januarju je torej že več kot dve desetletji stalnica na koledarju velikega števila prostovoljcev iz Slovenije, s čimer se uvršča med najdlje trajajoče in najobsežnejše monitoringe ptic pri nas. V mednarodnem merilu pa je januarsko štetje vodnih ptic pod pokroviteljstvom Wetlands International, globalne organizacije za varstvo in obnovo mokrišč, leta 2016 obeležilo 50. obletnico obstoja.

Leta 2018 je 246 popisovalcev v zelo toplem januarju ob nadpovprečni vodnatosti rek pregledalo 1416 km popisnih odsekov na rekah in obalnem morju ter 213 drugih lokalitet (170 stoječih in 43 tekočih voda). Štetje je zaznamovalo majhno število vodnih ptic, saj smo skupaj prešteli le 45.318 osebkov, pripadajočih 58 vrstam. Tako kot v vseh štetjih doslej smo tudi tokrat največ vodnih ptic zabeležili na števnem območju reke Drave (20103, 44,4 % vseh vodnih ptic). Skupno število vodnih ptic je bilo eno najmanjših doslej, kar velja tudi za številna območja Mure, Zgornje Save in Obale. Drugače je bilo na območju Notranjske in Primorske, kjer so poplavljeni kraška polja privabila številne vodne ptice, med katerimi so bile tudi nekatere za ta del Slovenije neobičajne vrste.

Vrstni red najpogostejših vrst je bil, z izjemo najštevilnejše mlakarice (40,7 % vseh vodnih ptic), precej drugačen od običajnega. Med najštevilnejšimi sta bili čopasta črnica (2878 os.) in siva gos (1761 os.), pri katerih sta zabeleženi števili največji v okviru januarskih štetij vodnih ptic doslej. Slednja je na zadrževalniku Medvedce dosegla c. 2 % regionalne populacije v srednji Evropi/severni Afriki, s čimer je prvič doslej v Sloveniji presegla mejno vrednost 1 % za opredeljevanje mokrišč mednarodnega pomena in se po tem kriteriju pridružila pritlikavemu kormoranu (Drava) in velikemu žagarju (Drava, Savinja in Sava).

HE Brežice – obljube ali realnost

Poroča: Alen Ploj

Zadnji mesec v letu 2018 smo se veliko ukvarjali s hidroelektrarno Brežice in posledicami njene izgradnje na okolje. Preučili smo omilitvene ukrepe in nadomestne habitate, ki so bili obljubljeni s strani investitorjev. Rezultati so bili katastrofalni, saj je bilo ugotovljeno, da sta le 2 od 30 omilitvenih ukrepov bila opravljena pravilno in sta funkcionalna. Kljub številnim nepravilnostim in opozorilom na le-te, je hidroelektrarna prestala tehnični pregled ter danes normalno obratuje. Po opravljenem terenskem ogledu smo izdelali študijo, v sklopu katere smo tudi izračunali izgubo posameznih habitatnih tipov, ki so bili degradirani zaradi postavitve HE. Ugotovljeno je bilo, da je zaradi gradnje HE na območju in v bližnji okolici v celoti izginilo 5 pomembnih habitatnih tipov, v obsegu 80 % pa še 7 habitatnih tipov. Tako je bila uničena edina znana kolonija kvakača v Sloveniji, prav tako ena izmed večjih kolonij breguljk pri nas.

Izdelana študija lahko služi kot opozorilo, kaj velike korporacije na začetku obljubljajo in kaj na koncu, ko dosežejo, kar so želeli, dejansko uresničijo. Morda pa lahko ugotovljeno pripomore k boljši realizaciji omilitvenih ukrepov pri naslednjem velikem projektu HE Mokirce, ki je načrtovan nedaleč od HE Brežice? Pri slednjem se moramo najprej vprašati ali ga sploh potrebujemo?

Poroča: Katarina Denac

V projektu VIPava smo se posvetili dvema vrstama, hribskemu škrljancu in črnočelemu srakoperju. Proti JZ orientirana topla pobočja med Gojačami in Kuclem so se v preteklosti zaradi opustitve rabe močno zarasla z drevjem in grmovjem. V projektu nameravamo tam s sečnjo ponovno vzpostaviti primeren habitat za hribskega škrljancu. V ta namen smo opravili kartiranje teritorijev vrste in ekološko raziskavo njegovih prehranjevališč, rezultate obojega pa smo upoštevali pri pripravi načrta sečnje. Hribskim škrljancem najbolj ustrezajo odprti pašniki v zgodnjih fazah zaraščanja s posameznimi skupinami grmov ali dreves. Pri sečnji zato ne bomo odstranili vsega drevja in grmovja, pač pa bomo puščali posamezna drevesa in otoke grmovja. Oboje bo namenjeno tako hribskemu škrljancu kot tudi pašni živini (senca), saj bo s tem dolgoročno zagotovljeno, da se pašnik ne bo prekomerno zarasel.

Zaradi melioracij na Ajdovskem polju pred 35 leti so izginile številne drevesne mejice oziroma protivetrni pasovi, v katerih rad gnezdi črnočeli srakoper. Zanj smo v okolico gnezdišč postavili 50 približno 3 m visokih lesenih kolov, ki mu bodo olajšali lov. Prehranjevalne razmere bomo izboljšali z zasaditvijo cvetnih pasov, kjer sta po izkušnjah iz tujine raznolikost in številčnost nevretenčarjev bistveno večji kot na njivah. Seneni drobir za cvetne pasove bo nabran na slovenskih travnikih. Načrtujemo tudi zasaditev 150 dreves različnih avtohtonih vrst (hrast, češnja, črna jelša, poljski brest itd.), ki bodo v prihodnosti opravljala vlogo njegovih gnezdišč.

Izjemno leto za navadno čigro

Poroča: Tilen Basle

Na otokih in drugih strukturah Ptujkega jezera gnezdi mešana kolonija rečnih in črnoqlavih galebov ter navadnih čiger. Pomembnost varstva kolonije so člani DOPPS prepoznali že leta 1980, ko so opravili prvo akcijo odstranjevanja zarasti na takrat edinem Malem otoku. Poseben porast kolonijskih gnezdk smo zabeležili po letu 2015, ko sta bila na jezeru zgrajena dva velika prodnata otoka. Lansko leto je kolonija na Ptujkem jezeru štela 988 parov rečnih galebov, 26 parov črnoqlavih galebov in 218 parov navadnih čiger. Takšnih števil nismo zabeležili še nikdar prej!

Kljub rezultatom, ki kažejo na uspešno upravljanje z gnezdišči na Ptujkem jezeru, pa je za dolgoročno in uspešno varstvo kolonijskih ptic treba izvesti več o njihovih navadah in stanju v koloniji. V letu 2018 smo tako v okviru projekta ČIGRA vsebinsko dopolnili ornitološko opazovalnico na Ptujkem jezeru in vanjo namestili teleskop za obiskovalce. V sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za biologijo smo na 15 navadnih čiger namestili GPS-oddajnike, podatki pa nam bodo razkrili njihova prehranjevališča in selitveno pot v Afriko. Jeseni smo se lotili že tradicionalne prostovoljne akcije čiščenja zarasti na otokih Ptujkega jezera, ki se je je udeležilo 30 podpornikov. Prosto-

voljno akcijo smo oktobra dopolnili še s popravilom otokov, zgrajenih v letu 2015. Celotno znanje o navadni čigri v Sloveniji in na Hrvaškem smo povzeli v tematski številki revije Svet ptic, ki je tokrat tudi prvič v zgodovini izšla v hrvaškem jeziku.

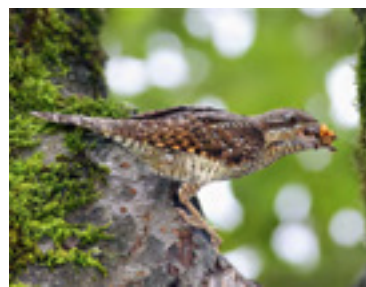
Hvala vsem prostovoljcem in podpornikom za njihov nesebični trud ohranjanja narave ob reki Dravi.

Poroča: Tomaž Mihelič

Urednikovanje Atlasa ptic je bilo v začetku leta 2018 že v zaključni fazi, a se je močno zapletlo zaradi zdravstvenih težav, ki so spomladi nepričakovano zaustavile delo. Tako se je delo v polni uredniški postavi lahko nadaljevalo šele novembra, zaradi česar se je izid knjige pomaknil v zgodnjo pomlad 2019.

Ena izmed največjih prednosti novega Atlasa ptic je zagotovo podatkovna zbirka, v kateri je urejenih, shranjenih in obdelanih več kot 350.000 opazovanj, ki jih je prispevalo več sto opazovalcev. Z njo nam je uspelo vključiti vse podatke v njihovi osnovni obliki, vključno z natančno lokacijo. To nam bo omogočilo primerjave številčnosti populacij s podatki, ki jih bomo zbirali v prihodnosti. Spletni značaj zbirke pa nam je omogočil hkratno urejanje in preverjanje s strani več pregledovalcev.

Obdelovali smo 239 vrst, od katerih smo jih med vsaj domnevne gnezdilke Slovenije uvrstili 228. Razlika v številu gre na račun vrst, ki se sicer pojavljajo pri nas v gnezdilni sezoni, a tu (več) ne gnezdi.

Fotografija: Gregor Bernat

VIJEGLAVKA je pogosta in splošno razširjena v večjem delu Evrope, le v delu zahodne Evrope in na Iberskem polotoku je njena razširjenost bolj razčlenjena, v Veliki Britaniji in na Irskem pa je ni (BirdLife International 2017b). V Sloveniji je zelo pogosta in splošno razširjena z izjemo alpskega sveta.

Vijeglavka dosega največje gostote v Sotškem in Voglajskem gričevju, skrajnem vzhodnem in zahodnem delu Posavskega hribovja in v Gričevjih nad Krško kotlino. Nekoliko manjše so gostote na Banjšicah in Kambreškem, v Vipavski dolini, Brkinih in v Dolini Reke. Beli krajini, Novomeški pokrajini, Savinjski dolini med Menino, Dobrovljami in Goltenici ter v severnem delu Slovenskih goric. Redka je v zahodnem predalpskem svetu, Dravinskih gorah, v Celjski kotlini, na Dravskem polju, Pomurski ravnini in zahodnem Goričkem. V gorskem svetu vključno s Pohorjem, na Snežniku in v večjem delu Ribniško-Kočevskega hribovja je ni. V primerjavi s prejšnjim atlasom (Geister 1995) je bila vijeglavka odkrita v približno 40 % več kvadrato, kar pa pripisujemo obsežnim sistematičnim popisom in povečanju števila ornitologov, ne pa porastu populacije in širjavi areala. Vijeglavka je vrsta gričevij, kar je razvidno že iz opisa njene razširjenosti, dodatno pa to potrjuje njena višinska razširjenost. Kar 75 % populacije naseljuje višinski pas 200–600 m, medtem ko se v nižinah do 200 m pojavlja manj kot 15 % populacije, kar je verjetno posledica majhnega deleža površine Slovenije v tem višinskem pasu. V popisih za atlas TNP je bila najvišje zabeležena na 1050 m (Jančar 1997).

Prebiva v mozaični kmetijski krajini z visokodebnimi sadovnjaki, skupinami drečja, grmovno-drevesnimi mejicami in travniki (Geister 1995, Jančar & Trebušak 2000, Tome et al. 2005, Denac & Kmecl 2014). Najraje ima na jug obrnjene tople lege (Maumary et al. 2007). Ob Muri in Dravi naseljuje tudi rečni poplavljeni gozd (Bračko 1997, Božič 2007), na Kozjanskem gozdni rob (Jančar 2000), na Ljubljanskem barju pas drečja ob večjih odvodnikih (Tome 2001a), v Savinjski dolini pa celo hmeljišča (Vogrin 2004a). Gnezdi v duplih, ki si jih ne izteče sama, rada pa zasede tudi gnezdilnice, iz katerih pogosto prečene druge manjše vrste (Maumary et al. 2007). V mestnih parkih, npr. v Ljubljani, je kljub zadostnemu številu dupel redka, najverjetneje zaradi pomanjkanja travnikov, kjer išče svoj glavni plen, mravelje in njihove razvojne stadije (Tome et al. 2013). Nasprotno pa je na avstrijskem Koroskem in Štajerskem v parkih in na pokopališčih običajna gnezdilka (Feldner et al. 2006, Alibegger et al. 2015). Za prehranjevanje potrebuje nizko rastje in precejšen delež golih tal, saj je tam plen lažje dostopen (Mermod et al. 2009, Weissaupt et al. 2011). Strnjenim gozdom in gozdnim monokulturam se izogiba (Feldner et al. 2006), lahko pa se pojavlja v fragmentiranih listnatih gozdovih (Stumberger 2002g). Ekologija vrste v Sloveniji se ni bila raziskana, imamo pa kar nekaj podatkov o njenih gostotah. Na Kozjanskem je bila v letu 1999 ugotovljena gostota 3,9–11,9 p./km² (Jančar & Trebušak 2000), v letu 2010 pa le še 4 p./km² (Kmecl et al. 2014). Na Goričkem smo izračunali gostoto 0,4 p./km² (Denac & Kmecl 2014), na Ljubljanskem barju 0,4–0,5 p./km² (Tome et al. 2009), v kulturni krajini Ljubljane do 0,8 p./km², na območju družinskih hiš in primestnih naselij 0,1–1,3 p./km² (Tome et al. 2011) ter v poplavljenem gozdu ob spodnji Muri 1,6 p./km² (Božič 2007). V Rusiji in Belorusiji so gostote znašale 0,4 p./km², drugod po

Pri pisanju besedil je sodelovalo 42 avtorjev in obvladovanje te naloge je bil svojevrsten zalogaj. Veliko število piscev pa nam je vendarle omogočilo, da se je posamezen avtor lahko bolje posvetil svojim vrstam.

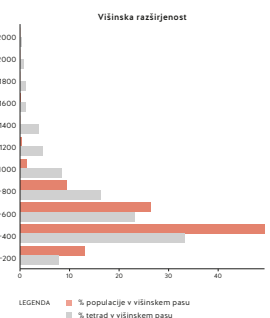
Vrste so predstavljene s pregledno karto na nivoju kvadratov 10x10 km, na kateri je tudi primerjava s prejšnjim atlasom, natančnimi kartami njihove razširjenosti na nivoju 2x2 km in grafom višin, ter obogatene z lepimi fotografijami, ki so jih posneli naši člani. Spremeni teksti opisujejo značilnosti njihove razširjenosti v Sloveniji, življenjske prostore in varstveno problematiko, za vsako vrsto pa so dodani tudi številni podatki o velikosti populacije.

Evropi pa do 0,2 p./km² (Hagemeijer & Blair 1997). V Švici dosega gostote 1,3–2,1 p./km² (Maumary et al. 2007), na avstrijskem Štajerskem 0,1–0,5 p./km² (Alibegger et al. 2015) in na avstrijskem Koroskem 2–6 p./km², v knjiški krajini pa le 0,3 p./km² (Feldner et al. 2006).

V Evropi je v obdobju 1980–2015 doživela zmeren upad, in sicer za 59 % (EBCC 2015). V slovenski kmetijski krajini je bil njen trend v obdobju 2008–2016 stabilen (Kmecl & Figelj 2016), medtem ko je na Kozjanskem v obdobju 1999–2010 upadla za 38,5 % (Kmecl et al. 2014c), na Goričkem pa je njena populacija med letoma 2009 in 2012 porasla (Denac & Kmecl 2014). Visoko ogrožajo propadanje visokodebnih sadovnjakov, neprimerna odličvena rez v njih, premena travnikov v njive, gnojenje travnikov, prepogoste košnje, zaradi česar propadajo kolonije mravelj, sečnja meje, uporaba pesticidov in odstranjevanje dreves z dupli v gozdu (Feldner et al. 2006, Maumary et al. 2007, Kmecl et al. 2014c, Alibegger et al. 2015).

Dominik Bombek, Katarina Denac

EURASIAN WYRNECK is a common and widespread breeder in the hills throughout Slovenia, avoiding only high mountain ranges and the large areas of continuous forest. It occupies mosaic agricultural landscapes, riparian forests and forest edges, feeding mainly on grasslands and patches of bare ground. Densities range from 0.1 to 4.0 p./km². The species has opposing trends in different parts of the country with declines probably caused by the degradation of traditional orchards and intensive management of grasslands.

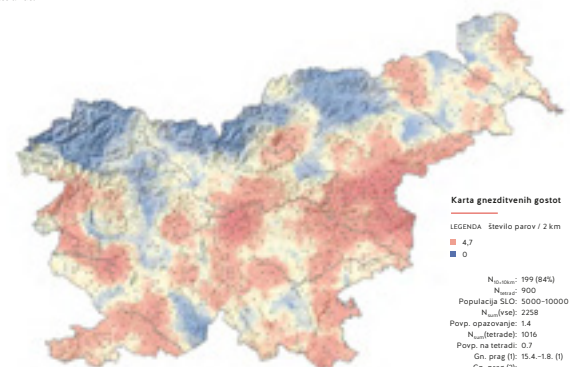
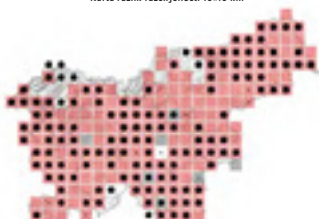

VIJEGLAVKA

Jynx torquilla

Turciollo
nykterkeres
vijeglar
Wendehals

Karta razlik razširjenosti 10x10 km

Naravni rezervat Škocjanski zatok

Poroča: Bojana Lipej

Za Naravni rezervat Škocjanski zatok je bilo leto 2018 izjemno pestro in uspešno. Ponovno nas je razveselila rjava čaplja, ki je že drugo leto zapored gnezdila na sladkovodnem delu rezervata, nova gnezdilka, že 51. po vrsti, pa je postala siva gos. Da je Škocjanski zatok res nekaj posebnega med severno-jadranskimi mokrišči, pa so dokazala nova opazovanja treh redkih in manj znanih ptic: čopaste kukavice, prlivke in mandarinke. Tako danes šteje Škocjanski zatok zavidljivih 252 vrst.

V okviru rednih ornitoloških popisov, ki ji opravljamo na gnezditvenih otočkih v laguni, je bilo v letu 2018 med drugimi evidentiranih več kot 120 gnezd navadne čigre, 16 gnezd male čigre in 15 gnezd polojnikov.

Obiskovalci

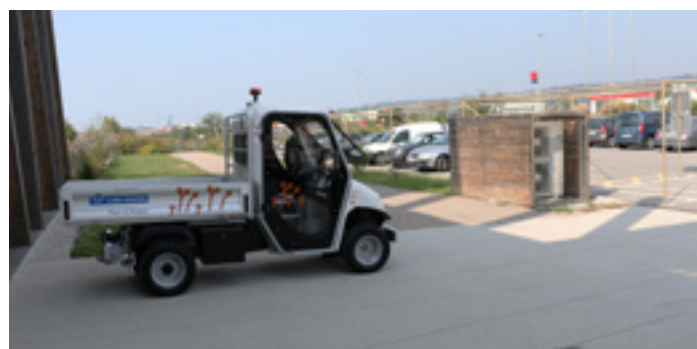
Tudi za obiskovalce rezervata je bilo leto 2018 pestro, saj so imeli na voljo bogato izbiro različnih programov in dogodkov. Poleg že utečenih aktivnosti, kot so vodeni ogledi (lani je bilo na vodenih ogledih več kot 7400 obiskovalcev), različna predavanja in delavnice, obeležitve okoljskih dni, otvoritve slikarskih in fotografskih razstav, so bile zelo obiskane tudi različne aktivnosti s kamarškimi kobilami. Obiskovalci vseh starosti so lahko doživeli sožitje narave in konja na različnih sprehodih s konji po učni poti, za otroke pa so bile organizirane delavnice ›Učim in razvijam se s konji‹, kjer so spoznavali konjsko govorico, njihovo medsebojno sporazumevanje in kaj nam želijo povedati z govorico telesa. Posebnost delavnic je bilo jahanje brez uporabe uzde/brzde in sporazumevanje s konju prijetnim, naravnim in razumljivim pristopom.

Upravljanje rezervata

S sponzorsko podporo Luke Koper d.d. je Naravni rezervat Škocjanski zatok bogatejši za električno delovno vozilo, s katerim je upravljanje in vzdrževanje vseh površin v rezervatu postalo lažje ter predvsem učinkovitejše in hitrejšo. Luka Koper je vnovič dokazala, da ji ni vseeno za lokalno naravo in da zavzeto podpira upravljalске aktivnosti na zavarovanem območju zatoka.

Podobe iz močvirja 2018

Za obeležitev 20. obletnice zavarovanja Škocjanskega zatoka je bil v letu 2018 organiziran fotografski natečaj ›Naravni rezervat Škocjanski zatok – podobe iz močvirja 2018‹, na katerem je sodelovalo 22 ljubiteljev narave in fotografije. Sodelujoči so med letom na območju rezervata v teleobjektive ujeli 150 nepozabnih trenutkov iz življenja njegovih prebivalcev v raznolikih življenjskih okoljih. Ocenjevalna komisija je vsak mesec izbrala zmagovalno fotografijo, vseh dvanajst zmagovalnih fotografij pa je bilo objavljenih v koledarju za leto 2019 in razstavljenih v prostorih centra za obiskovalce NR Škocjanski zatok. Zmagovalec je postal Mirko Kastelic, prekaljeni fotograf in zanesenjak, ki redno zahaja v Škocjanski zatok in preži na utrinke iz bogate močvirske biodiverzitete zatoka.

Naravni rezervat Iški morost

Poročata: Željko Šalamun in Tomaž Jančar

Naravi rezervat Iški morost je biser narave Ljubljanskega barja. Zaradi naglega propadanja Barja, ki ga povzroča intenziviranje kmetijstva, je NRIM vse bolj dragocen. Dolga leta smo ga upravljali sami s skromnimi lastnimi sredstvi in s pomočjo lokalnih kmetov.

Lansko leto pa smo začeli z večjim projektom, ki bo v naslednjih 4 letih krepko izboljšal stanje ekstenzivnih travnikov Iškega morosta. Gre za kohezijski projekt PoLJUBA. Projekt sicer vodi JZ Krajinski park Ljubljansko barje, DOPPS pa je partner.

Naš del projekta je usmerjen v dve vrsti: metulja barjanskega okarčka in kosca. Pri okarčku je naša vloga manjša. Tu aktivnosti vodijo kolegi iz ZRSVN. Vrsto bodo ponovno naselili na najboljše travnike z modro stožko na NRIM, mi pa bomo poskrbeli, da bodo ti travniki, dobre 3 ha jih je, upravljani okarčku prijazno. Pretežni del projekta je povezan s habitatom za kosca. Opravljamo vrsto različnih akcij. Na 5,6 ha zemljišč, kjer so zdaj grmišča, bomo obnovili travnike. Izkrčili bomo grmovje, potem pa preizkusili različne metode obnavljanja travnikov.

Pomembna akcija je zatiranje zlate rozge. Ta tujerodna invazivna rastlina se nam je razrasla na 14,5 ha. Izkazalo se je, da vsakoletna pozna košnja, ki je sicer pomembna za preživetje koščevih mladičev, spodbuja razraščanje rozge. V projektu preizkušamo več načinov zatiranja zlate rozge. Ključna je večkratna košnja, ki jo zlata rozga slabo prenaša. Del parcel bomo pokosili po trikrat v letu, del celo štirikrat, na delu pa bomo poleg pogostejše košnje še dosejali lokalno avtohtono rastlinje z metodo zelenega mulča.

Kakovost travnikov bomo v sušnem obdobju poskušali zagotoviti s povečanjem namočenosti. Na osuševalne jarke bomo vgradili montažne mikrozapornice, ki bodo večji del leta zadrževale vodo na parcelah. Pred časom košnje pa bomo zapornice odstranili, da se bodo zemljišča odcedila in se bo povečala nosilnost tal za kmetijske stroje. Poskus bomo spremljali z 20 avtomatskimi merilniki nivoja podtalnice.

Projekta PoLJUBA smo res veseli. Po mnogih letih imamo spet možnost, da pri upravljanju Iškega morosta naredimo velik korak naprej. Ko smo pred 20 leti začeli z NRIM, je bilo ekstenzivnih travnikov na Barju še veliko, zdaj pa rezervat vse bolj postaja oaza v puščini intenzivnega kmetijstva.

Prizadevanja dopolnjuje projekt "Wet meadows and pastures", v katerem smo od nemške fundacije EURONATUR pridobili sredstva za nakup dodatnih 3 ha zemljišč na Barju.

Naravni rezervat Ormoške lagune

Poroča: Dominik Bombek

Leto po zaključku naravovarstvene ureditve

Z delujočim sistemom dotoka vode v bazene, zgrajenem v okviru projekta LIVEDRAVA, smo ponovno uredili mokrišča za gnezdenje in selitev ptic. Najpomembnejša in tudi najzahtevnejša naloga je upravljanje z vodnimi gladinami, saj lahko samo tako zagotovimo ugodne razmere za številne ogrožene vrste organizmov. Da nam je uspelo, izkazujejo številne vrste ptic, ki se vračajo v bazene nekdanje Tovarne sladkorja Ormož.

Ptice so ponovno našle svoj prostor

Številne redke in ogrožene vrste, ki so pred zaprtjem gnezdile v bazenih Ormoških lagun, se vračajo. Svoj zarod so v novo vzpostavljenem mokrišču speljale številne redke race, kot so kostanjevka, konopnica, reglja in kreheljc. Kot selitveno postojanko je rezervat po mnogih letih gostil na stotine močvirskih martinčev, togotnikov in prib. v trstiču pa je prenočevalo na tisoče škorcev. Plitvo vodo v bazenih je zasedlo več kot 100 čapelj različnih vrst (velika bela čaplja, mala čaplja, rjava čaplja in siva čaplja), posebej zanimivi pa so bili tudi izjemno številni kvakači. Zabeležili smo več kot 50 osebkov, ki so se spreletavali med bazeni in v njih iskali hrano.

Obiščite NR Ormoške lagune

V rezervatu je urejena interpretacija narave, ki je na voljo obiskovalcem. Lagune obiskujejo različne skupine javnosti, veliko je družin, ljubiteljev narave, pohodnikov, najdejo pa se tudi kolesarji in konjeniki. Ocenjujemo, da je bilo takih obiskovalcev v letu 2018 več kot 5000. Naravni rezervat so v obliki organiziranih vodenj obiskala tudi številna društva, ki so v sklopu lastnih izletov opravila krajši postanek, prav tako pa številne šole in fakultete, katerih dijaki in študenti so spoznavali naravo in značilnosti Naravnega rezervata Ormoške lagune. Po območju smo vodili 23 skupin in tako Lagune predstavili 675 obiskovalcem.

Dela nam ne zmanjka

V rezervatu vložimo največ dela v vzdrževanje habitatov s košnjo, pripravo sena za vodne bivole, upravljanje z vodnimi gladinami, monitoringom, vzdrževanjem vrta rezervata in infrastrukture ter vodenji za širšo javnost. Skratka, ekipa se trudi, da čim bolj sledimo cilju ohranjanju biotske raznovrstnosti in zagotavljanju kvalitetnega in poučnega doživljanja narave.

MLADI POROČAJO

Mladi ornitologi v Afriki

V avgustu smo se mladi ornitologi odpravili na pustolovščino, kakršne na društvu še ni bilo. Udeležili smo se odprave v Ugando, kjer smo raziskovali tamkajšnji svet ptic. V okviru projekta Erasmus+ Never Lose Your Soul smo si partnerji iz Slovenije, Romunije in Ugande zastavili cilj poiskati rešitve za izboljšanje demografskih trendov na območjih varovane narave. Na podobnih območjih se namreč vse partnerske države srečujemo s problemom izseljevanja mladih izobraženih ljudi. V Ugandi smo se tokrat s serijo delavnic na terenu s situacijo spoprijeli kar sami. Ornitologi smo imeli cilj raziskati lokalno avifauno in zaznati glavne okoljske in naravovarstvene težave, s katerimi se okolje srečuje.

Območje odprave je bilo jezero Bunyonyi na skrajnem jugozahodnem delu države. Bunyonyi pomeni v jeziku plemena Bučiga »območje mnogih majhnih ptic«, zato je bilo to za nas še toliko bolj zanimivo. V dobrem tednu, ki smo ga preživeli v vasici na jezeru, smo s čolnom raziskali del obale in nekatere otoke na jezeru. Skupaj smo na jezeru opazili 85 vrst ptic.

Med našim bivanjem na jezeru so nas v bližnjem mestu Kabale sprejeli tudi kolegi iz Nature Uganda, Ugandski BirdLife partner. Razkazali so nam prostore svoje lokalne pisarne ter nas popeljali na izlet v dobro uro vožnje oddaljeni gozdni rezervat Echuya. Tukaj smo imeli priložnost spoznati ozadje boja za ohranitev tega območja, ki je posebej znano po svojem edinstvenem gozdu. Gre namreč za gorski deževni gozd na nadmorski višini nad 2300 metrov, ki ga zaznamujeta predvsem gost sestojev bambusa in obsežno mokrišče sredi rezervata. Tu smo imeli za trenutek priložnost opazovati zelo skrivnostno trstnico *Bradypterus graueri*, ki je ogrožen endemit Jezerskega višavja.

Naše raziskovanje Ugande se je zaključilo v Narodnem parku Queen Elizabeth, kjer smo gozdnate pokrajine zamenjali z nepregledno savano in številnimi prizori, ki smo jih prej spremljali le prek televizijskega ekrana. Sprememba pokrajine je prinesla tudi številne nove vrste ptic, zato se je skupno število opazovanih vrst na koncu potovanja povzpelo na 211.

Tilen Basle
varstveni ornitolog

»Obisk Ugande je bil za našo skupino res prvovrstno ornitološko doživetje. Kljub temu mislim, da niso bile ptice tiste, ki so se nas najbolj dotaknile, temveč življenje tamkajšnjih ljudi. Vpogled v vsakdanje življenje vasice v Afriki zagotovo pusti trajen pečat in sproži kup miselnih procesov, na katerih bodo mladi zagotovo jadrili še lep čas. To pa je tudi bistvo izobraževanja, kajne?»

MLADI POROČAJO

Rok Lobnik
mladi ornitolog

Gnezdilnice za ptice

Med sekundarne duplarje prištevamo tiste vrste ptic, ki si svojih dupel ne izključujejo same, temveč za gnezdenje uporabljajo opuščena dupla primarnih duplarjev, špranje v strešnih kritinah, talne in zidne luknje ter gnezdilnice. V naravi zaradi človekovih posegov primanjkuje naravnih dupel, saj iz gozdov in vrtov odstranjujemo stara in bolna drevesa, hkrati pa je tudi intenzivne sadovnjake lažje strojno obdelovati kot visokodebelna drevesa. Veliko vrst sekundarnih duplaric je zato pri nas že zelo ogroženih.

Med letoma 2017 in 2019 sem pod mentorstvom Tilna Basleta pripravil raziskovalno nalogo na področju biologije, z naslovom Gnezditvena biologija sekundarnih duplaric v Mariboru.

V delovni akciji nameščanja ptičjih gnezdilnic na zelenih mestnih površinah smo prostovoljci DOPPS jeseni 2017 namestili 38 novih ptičjih gnezdilnic, hkrati pa popravili in pregledali že obstoječe, ki so bile nameščene leta 2000. Nameščanje gnezdilnic je sofinancirala Mestna občina Maribor.

Opravi sem štiri preglede gnezdilnic, pri čemer me je zanimalo, koliko gnezdilnic je zasedenih, katere vrste gnezdiijo in koliko jajc ali mladičev imajo zarodi. Da bi ptice pri pregledovanju čim manj motil, jih nisem jemal iz gnezda, temveč sem gnezdo le hitro fotografiral s telefonom in s slike preštel število jajc ali mladičev. Gnezdilnice so izdelane tako, da se jih da zlahka odpreti. Delo smo prostovoljci DOPPS zaključili jeseni 2018 z delovno akcijo čiščenja ptičjih gnezdilnic.

Ugotovil sem, da je bila po številu zasedenih gnezdilnic dominantna vrsta velika sinica, sledil pa ji je brglez. Poleg teh sem zabeležil še plavčka in domačega vrabca. Slednji ni najbolj tipična vrsta, kar se zasedanja gnezdilnic tiče, zaradi česar je bila najdba na Trgu Borisa Kidriča precej zanimiva.

“V urbane zelene površine Maribora smo vdahnili novo življenje, saj smo pripomogli k ohranjanju biotske pestrosti v njih. Tako smo poskrbeli, da nam bodo ptice s svojim petjem tudi v prihodnje polepšale še mnogokateri sprehod po parku.”

V prvem zarodu je bila zasedenost gnezdilnic 61-odstotna, v drugem pa 22-odstotna, torej je bil prvi zarod veliko bolje zastopan, vendar je bilo število propadlih legel takrat višje. Uspešno speljanih je bilo 90 % legel oziroma 155 mladičev. Najvišje povprečno število jajc na leglo je imel brglez, ki je uspešno speljal tudi največ mladičev. Največ različnih vrst je gnezdilo v Mestnem parku. Razlog za to je najbrž raznolikost Mestnega parka kot habitata in hkrati tudi njegova velikost, zaradi česar je vpliv robnega efekta toliko manjši.

Pomurska sekcija

IZ DELA SEKCIJ DRUŠTVA
V LETU 2018

Poroča: Gregor Domanjko

Ptice, njihova življenjska okolja in varstvo narave nasploh skušamo predstaviti čim več Pomurcem, zato z društvenimi aktivnostmi krožimo po celotnem Pomurju. Veliko časa smo namenili 11 ornitološkim izletom, ki se jih je udeležilo več kot 160 zainteresiranih ljubiteljev ptic in narave. Stalnica postaja nočni izlet, namenjen predstavitvi velikega skovika na Goričkem, dnevni izlet z opazovanjem in poslušanjem redkejših vrst ptic kmetijske kulturne krajine ter naravoslovni izlet ob Muri.

Izmed naravovarstvenih akcij smo največ časa namenili izdelavi 64 gnezdilnic za velikega skovika in smrdokavro, njihovi namestitvi in pregledu več kot 180 gnezdilnic, nameščenih od leta 2009. Na območju Goriškega in Slovenskih goric je v njih leta 2018 gneznilo 15 parov velikega skovika in 13 parov smrdokavre. Nadaljevali smo s čiščenjem peščenih sten v Ljutomerko-ormoških goricah, kjer vedno pogosteje gnezdi čebelar, in pregledom lovnih prež za zlatovranke na Goričkem. Prvič doslej smo na območju Natura 2000 ob Muri obnovili mokrotni travnik v zaraščanju, ki ga bo v prihodnje kosil lokalni kmet za namene ohranjanja travniških vrst ptic in metuljev.

Največ časa smo namenili pripravi 8. Pomurskega ornitološkega vikenda v Lendavi in okolici, s 17 udeleženci in 7 mentorji. Svoje delo in društvo smo ob ljudskem prazniku »Gregorjevo« predstavili na stojnicah v Beltincih, Ljutomeru in Gornji Radgoni. Manjkali pa nismo niti na 13. Grajskem bazarju, ki ga organizira JZ Krajinski park Goričko.

Štajerska sekcija

Poroča: Eva Horvat

V letu 2018 smo v okviru Štajerske sekcije organizirali 6 predavanj, ki so pritegnila 95 poslušalcev, in 7 izletov, ki so privabili 63 obiskovalcev. Izpeljali smo 3 delovne akcije, na katerih smo pripravili gnezditvene stene za breguljko in vodomca, očistili gnezditvene otoke na Ptujskem jezeru ter očistili gnezdilnice v Mestnem parku Maribor. S tem smo zagotovili primerna mesta za gnezdenje številnih ptic. Hkrati smo čez leto pomagali tudi pri opravih in organizaciji dogodkov v Naravnem rezervatu Ormoške lagune.

Med letom smo opravili tudi različne popise ptic, med katerimi velja posebej omeniti popis pribe in spremljanje zasednosti ptic v gnezdilnicah na mariborskih zelenih površinah. V sodelovanju v Mestno občino Maribor smo prav tako izpeljali kar dva projekta. Pri prvem smo se posvetili hudournikom in organizirali predavanje in izlet ter kupili posebej zanje prilagojene gnezdilnice. V drugem projektu smo organizirali likovni natečaj za mariborske vrtce.

Radi bi se zahvalili vsem našim članom in prostovoljcem, ki ste sodelovali pri organizaciji in izvedbi dogodkov, ter vsem obiskovalcem, ki ste z nami preživeli čas.

Ljubljanska sekcija

Poroča: Neža Kocjan

Ljubljanska sekcija je v letu 2018 opravila 10 ornitoloških izletov v park Tivoli ter nočni Koščev izlet v Naravnem rezervatu Iški morost. Organizirali smo tudi 5 poljudnih predavanj, ki so potekala v prostorih DOPPS, na Tržaški cesti v Ljubljani. Vsebinsko so se predavanja nanašala predvsem na ptice, njihova življenjska okolja ter ohranjanje le- teh, 2 pa sta se nanašali tudi na druge živalske vrste. Veseli nas, da so bila vsa predavanja dobro obiskana. Imeli smo tudi 4 delavnice za otroke, 2 v okviru Koliščarskega tabora in 2 v Kinodvoru.

Ponosni smo tudi na 2. zaporedno delovno akcijo v Naravnem rezervatu Iški morost, s katero smo opravili vzdrževalna dela na poti za obiskovalce ter postavili novo stojalo za kolesa. Sodelovali smo pri izdaji nove zloženke o NRIM, ki smo jo natisnili s podporo MKGP ter oblikovali s podporo pisarne DOPPS. V zloženki lahko obiskovalec najde osnovne informacije o prisotnih živalskih vrstah, njihovih habitatih ter upravljanju rezervata.

Člani ljubljanske sekcije smo tako kot vsako leto tudi v letu 2018 sodelovali pri popisih ciljnih vrst na Ljubljanskem barju, jeseni pa smo se pridružili tudi popisu pegaste sove.

Dolenjska sekcija

Poroča: Gregor Bernard

Dolenjska sekcija DOPPS nadaljuje z druženjem in delovanjem. S tem krepimo naše skupno poslanstvo na področju varovanja narave. Predstavljamo delovanje DOPPS-a in druge zanimive projekte širši javnosti in s tem spodbujamo k odgovornemu odnosu do okolja. Pri projektih sodelujemo z Zavodom RS za varstvo narave in z različnimi vzgojno varstvenimi ustanovami in društvi. Posebej smo ponosni na delo z najmlajšimi.

Minulo leto smo sodelovali na različnih skupinskih popisih v organizaciji DOPPS-a in opravili tradicionalni popis vodomca na reki Krki. S strahom smo se lotili popisa črnočelega srakoperja na Šentjernejskem polju, saj v zadnjih letih rezultati niso prav spodbudni. S štirimi odkritimi gnezdi smo bili na koncu več kot zadovoljni. Po uspešnem popisu pegaste sove smo nadaljevali s postavljanjem gnezdilnic. Lani smo posvetili nekaj več pozornosti varovanju gnezda sokola selca in v sodelovanju s Planinskim društvom Krka Novo mesto in Zavodom RS za varstvo narave postavili opozorilno tablo in omejili plezalne aktivnosti v steni z gnezdom. Tradicionalni izlet v Zdravce na Evropski dan opazovanja ptic je bil tudi lani lepo obiskan. Novo nastala brežiška akumulacija nam sedaj ponuja nove priložnosti za opazovanje ptic. Organizirali smo vodeni izlet v Vrbino in se seznanili z načrti za prihodnost območja, kjer nas najverjetneje čaka še precej dela.

Na volilni skupščini sekcije smo si bili enotni, da bomo z delom nadaljevali tudi v prihodnje.

Mladinska sekcija

IZ DELA SEKCIJ DRUŠTVA
V LETU 2018

Poroča: Mitja Denac

Člani mladinske sekcije smo se že takoj na začetku leta 2018 odpravili na izlet, in sicer čez mejo v naravni rezervat ob izlivu Soče. Uživali smo ob pogledu na neštete prezimujoče gosi in naprezali oči za katero izmed severnjaških gostij, ki se v omenjeni rezervat prikradejo vsako zimo. Navdušujoči Valle Cavanata je postregel z obsežno jato okoli 300 plamencev *Phoenicopterus roseus*, obsežne plitvine s pobrežniki na morju pa so zaključile zanimiv terenski dan. Sledil je majski izlet na zadrževalnik Medvedce, namenjen predvsem vodnim pticam na selitvi. Poleg prepoznavanja nekoliko redkejših vrst ptic so udeleženci lahko opazovali tudi selitev ujed nad okoliškimi njivami. Med selečimi se lunji smo opazili celo stepskega lunja *Circus macrourus*, vlogo glavne atrakcije med vodnimi pticami pa si je zanesljivo priboril kamenjar *Arenaria interpres* v polnem perju.

Skozi celo leto smo se člani aktivno udeleževali DOPPS-ovih dogodkov, kot so akcije, izleti preostalih sekcij in popisi, in seveda ornitološkega tabora.

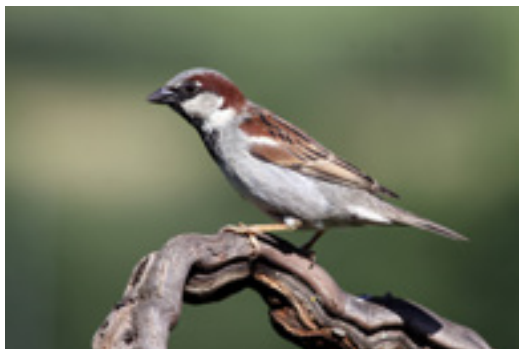
DELO SEKCIJ V 2018 V ŠTEVILKAH

- 42 izletov (več kot 400 udeležencev)
- 14 predavanj (310 poslušalcev)

Januar

Spoznavali smo ptice okoli nas

Po vaši zaslugi smo lani že deseto leto zapored zbirali in zbrali podatke o pogostejših vrstah ptic, ki se zadržujejo v bližini vaših domov. Najštevilčnejši so ponovno bili domači vrabci, tem pa so sledili domači golobi in velike sinice. Akciji Ptice okoli nas se je v letu 2018 pridružilo kar 1442 ljubiteljev ptic. Kar nas še posebej razveseljuje, je dejstvo, da ptice opazuje veliko število mladih, ki pa jih k opazovanju velikokrat spodbudijo prav v šoli. V preštevanju ptic je tako sodelovalo 46 izobraževalnih ustanov, izmed katerih pa so se po številu navdušenih učencev odlikovale tri, in sicer OŠ Lucija (139 učencev), OŠ Gorišnica (105 učencev) in OŠ Predoslje (89 učencev).

Čiščenje zamašenega cevovoda

Konec decembra 2017 se je zamašil cevovod, ki dovaja vodo v Naravni rezervat Ormoške lagune, zato so gladine v bazenih pričele hitro upadati. Na pomoč nam je priskočilo Prostovoljno gasilsko društvo Ormož in 18. januarja nam je po dobrih štirih urah dela uspelo omogočiti pretok vode iz Ormoškega jezera. Za pomoč pri čiščenju in zagonu natege se zahvaljujemo Gasilskemu društvu Ormož, g. Tropsu, g. Bratuši in g. Ozmeču.

Obeležili smo Svetovni dan mokrišč

Svetovni dan mokrišč obeležujemo 2. februarja. V letu 2018 je potekal pod sloganom »Mokrišča za boljšo prihodnost urbanih okolij«. Na društvu smo ga obeležili v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok, kjer smo za učence 7. razredov OŠ Elvire Vatovec Prade organizirali delavnice, skozi katere so učenci spoznavali Škocjanski zatok. V Naravnem rezervatu Ormoške lagune smo organizirali predavanje »Mokrišča severovzhodne Slovenije«, fotograf in ornitolog Jure Novak pa nam je povedal več o naravoslovni fotografiji.

Plamenca – ptujski zvezdi meseca

5. februarja sta bila na Ptujskem jezeru med rednim monitoringom vodnih ptic opazovana plamenca (odrasel in mlad osebek). Vrsta je bila v celinskem delu države opazovana komaj tretjič (prvič leta 1970 in drugič leta 1999), obisk dveh osebkov pa je pritegnil precej ornitološke, fotografske in medijske pozornosti.

Prosimo, zaščitite ptice selivke

V februarju je 58 evropskih, afriških in libanonskih nevladnih organizacij in skupin iz 28 držav poslalo odprto pismo libanonskemu predsedniku Michaelu Aounu. Podpisnikom se je pridružil tudi DOPPS. V pismu smo predsednika pozvali k uveljavitvi lovskega zakona (580/2004) pred prihajajočo spomladansko selitveno sezono, da bi se preprečilo množično pobijanje ptic selivk. Želimo, da nebo nad Libanonom postane varno za belo štokljo in mnoge druge ptice selivke, ki se vračajo tudi k nam.

Marec

Zastreljena kozica

8. marca smo bili v Ormoških lagunah priča žalostnemu prizoru. Eni izmed kozic, ki se tukaj ustavljajo na selitvi, so pred našimi očmi pošle moči. Po pregledu smo ugotovili, da je bila zastreljena, poškodba pa stara več dni. Kje jo je doletela poškodba, lahko samo ugibamo.

Na Balkanu vsako leto nezakonito postrelijo več kot 2 milijona ptic, za mnoge pa je Naravni rezervat Ormoške lagune zadnje ali prvo varno zatočišče na njihovi poti.

Že dvajseta Gugalnica

Na Krasu je 9. marca potekala že 20. Gugalnica, kakor imenujemo sočasni skupinski popis velike uharice. Da je ravno Kras območje z največjo tradicijo teh popisov, ni naključje, saj je predvsem Kraški rob eno izmed najboljših območij za to vrsto v državi. Lani nas je bilo v Parku Škocjanske jame, s katerim zadnja leta skupaj organiziramo ta dogodek, prek 120. To nam je omogočilo sočasen popis na 42 točkah, na katerih smo skupaj potrdili 10 teritorijev te sove. Po popisu je sledilo predavanje, potem pa še druženje dolgo v noč, kakor se za ljubitelje sov tudi spodobi.

Čistilna akcija v Škocjanskem zatoku

Ob tednu Univerze na Primorskem, ki je potekal od 12. do 18. marca 2018, so študentke in študenti iz študentskih domov skupaj z upraviteljem NR Škocjanski zatok opravili čistilno akcijo na območju rezervata, ki je najbolj na udaru brezvestnih ljudi. Na učni poti ob ankaranski vpadnici nam je s skupnimi močmi uspelo pobrati več kot 150 kg smeti. Študentom se za njihovo pripravljenost in požrtvovalnost iskreno zahvalujemo. Posebno zahvalo pa smo dolžni Leonu Zamudi za soorganizacijo in pomoč pri izvedbi čistilne akcije.

Svetovni dan škurhov

Na Ljubljanskem barju smo lani že osmo leto zapored popisali velike škurhe, dogodek pa je tokrat potekal tudi v znamenju prvega Svetovnega dneva škurhov. Na dveh popisih, ki smo ju opravili 19. aprila in 10. maja, je sodelovalo kar 34 popisovalcev. Pokrili smo vsa območja, kjer bi škurha lahko pričakovali, bilo jih je 18, potrdili pa smo vsega le 4–5 teritorijev.

Pogin ptic na Ptujskem jezeru

V drugem tednu aprila smo bili priča množičnemu poginu ptic na območju Ptujskega jezera. Našli smo približno 200 kadavrov rečnih galebov in pet kadavrov večjih ujed. Na podlagi simptomov pri še živečih galebih, ki so kasneje poginili, vedenjskega vzorca in sumljivih okoliščin smo sklepali, da so se zastrupili. Končno mnenje Nacionalnega veterinarskega inštituta je, da so vse pregledane ptice poginile zaradi odpovedi vitalnih organov, kar je posledica zaužitja toksičnih snovi. Teh pa jim ni uspelo določiti.

Prostovoljci za breguljke pripravili gnezdilne stene

V soboto, 7. aprila, se je v Dolanah zbralo 20 prostovoljcev, ki so ob reki Dravi v nekaj urah uredili približno 40 metrov peščenih sten. Ker so z delom na tej lokaciji hitro končali, delovna vnema pa je bila visoka, so sklenili, da se odpravijo še v Hajdoše, kjer so ročno uredili približno 20 metrov gnezdišča. Dober mesec kasneje sta bili steni že zasedeni, v nji pa je skupaj gneznilo 412 parov breguljk. Vsem udeležencem prostovoljne delovne akcije se lepo zahvaljujemo za vloženi čas in trud.

Predstavili smo se na Pannonian Bird Experience

Že tradicionalno smo se konec aprila predstavili na ornitološkem sejmu Pannonian Bird Experience v Illmitzu ob Nežiderskem jezeru v Avstriji. Predstavili smo delo DOPPS in med obiskovalci promovirali naše naravne rezervate.

Maj

Obročkanje ptic na Planinskem polju

V začetku maja smo na pobudo Turističnega društva Logatec organizirali obročkanje ptic za učence Osnovne šole Logatec ter druge radovedne obiskovalce. Otroci so se najbolj razveselili taščice, med zanimivimi vrstami pa so bili tudi rumeni in veliki strnad ter močvirska trstnica. Vsako ptico so udeleženci fotografirali, sledilo pa je največje zadovoljstvo otrok – obročkano ptico spustiti nazaj v naravo.

Prebujanje v družbi ptic

V nedeljo, 6. maja, smo vas na povabilo radia Prvi prebujali v oddaji Ptičja budnica. Radijska oddaja, ki jo že več kot 20 let organizira Irska nacionalna radiotelevizija (RTE) vsako prvo nedeljo v maju, združuje radijske postaje in ljubitelje ptic po vsem svetu, poslušalcem pa v živo omogoči poslušanje ptičjega petja. Lani smo v svet poslali ptičje petje iz parka Tivoli, za komentar naših kot tudi tujih napevov pa sta poskrbela ornitologa Dare Fekonja in Tilen Basle.

Mladinski ornitološki tabor Cerknica

Letos je 23 mladih ornitologov v družbi mentorjev zadnji teden junija raziskovalo Cerkniško jezero in okolico. Skupine so se posvetile raziskovanju rjavega srakoperja, škrlatca, ujed, travniških ptic in metuljev, gozdnih ptic in orhidej ter seveda vodnih ptic. Skupinsko delo je spremljal tudi skupni program, v okviru katerega smo obiskali Križno jamo, se odpravili na kolesarski izlet v Rakov Škocjan in se z lojtnikom popeljali ob Cerkniškem jezeru. Prisluhli smo tudi predavanju o medvedu v Sloveniji in predstavitvi Notranjskega regijskega parka. Spregledali nismo niti svetovnega prvenstva v nogometu. Ker nismo imeli televizije in interneta, smo se odločili, da nogomet ob večerih raje kar igramo. Tabor je letos potekal v okviru projekta LIFE Stržen. Ob tej priložnosti bi se za pomoč pri organizaciji radi zahvalili Notranjskemu regijskemu parku in Zavodu RS za varstvo narave, ki sta tudi projektna partnerja. Posebna zahvala pa gre seveda vsem mentorjem, mladim in njihovim staršem, ki so nam zaupali in z nami tako ali drugače preživeli taborni teden!

Dan ob koloniji navadnih čiger

V okviru projekta ČIGRA (PS INTERREG V-A SI-HR, PO 2014-2020) smo organizirali prvi Dan odprtih vrat kolonije čiger na Ptujskem jezeru. Ornitološko opazovalnico in njeno okolico smo prelevili v mini informacijsko središče o navadni čigri, obiskovalci pa so si lahko kolonijo ogledali od blizu s pomočjo teleskopov in daljnogledov. Pogled skozi teleskop je razkril številne mladiče, ki so ves dan neutrudno klicali svoje starše, da bi dobili kaj za pod kljun. Posledično smo lahko uživali v pogledu na odrasle osebe med lovljenjem in odnašanjem rib do mladičev.

Dan odprtih vrat v NROL

V Naravnem rezervatu Ormoške lagune smo 23. junija 2018 organizirali Dan odprtih vrat. Več kot 100 ljudi z vseh koncev Slovenije si je ogledalo naravni rezervat in z ornitologij opazovalo ptice.

Avgust

Julij

Opazovanje nočnih metuljev

V petek, 27. julija 2018, smo ob luninem mrku v Škocjanskem zatoku "svetili". Kaj to pomeni? Strokovnjak za žuželke, entomolog Stanislav Gomboc, je postavil svetlobne "piramide", ki privabijo nočno aktivne metulje. Teh je bilo veliko, saj je določil okoli 120 različnih vrst nočnih metuljev, od tega kar 16 za-varovanih vrst! Skupno število vrst je tako preseglo pričakovanja, za primorska mokrišča je to veliko. V letu 2010 je bilo na devetih nočnih popisih skupaj zabeleženih nekaj čez 300 vrst nočnih metuljev.

Razglašeno Biosferno območje Mura

Na letni konferenci programa UNESCO Človek in biosfera v Palembangu v Indoneziji je bilo 25. julija 2018 razglašeno Biosferno območje Mura. Tako to območje stopa ob bok drugim 685 svetovnim za naravo pomembnim biosfernim območjem, a je prvo pet – državno biosferno območje na svetu. Mura s svojim porečjem s tem vstopa na svetovni zemljevid najvrednejših območij narave. Pomembno vlogo v Koordinacijskem odboru za ustanovitev Biosferne območja Mura je imel tudi DOPPS.

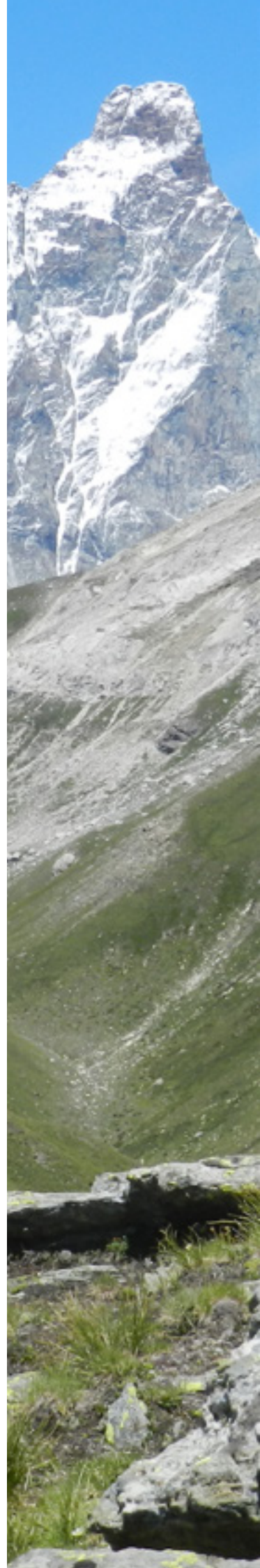
Nova zloženka o Naravnem rezervatu Iški morost

V naravnem rezervatu že več kot 10 let poteka ciljno opravljanje kmetijskih praks, ki so namenjene ohranjanju ekstenzivnih vlažnih travnikov. Potekajo pa tudi druge prakse, ki prispevajo k ohranjanju biotske pestrosti v kmetijski krajini. V novi zloženki so na voljo osnovne informacije o naravnem rezervatu in njegovi demonstracijski vlogi. Iški morost je odprt celo leto, vstop je prost. Za večje skupine obiskovalcev (nad 10 oseb) je priporočljiv voden ogled po obvezni predhodni najavi (vsaj 14 dni) in rezervaciji termina. Vodenje opravlja DOPPS za plačilo.

Koliščarski tabor v Dragi pri Igu

Organizator Koliščarskega tabora nas je povabil k sodelovanju in organiziranju delavnice na temo ptic. Delavnica je potekala v torek, 21. Avgusta, in v četrtek, 23. avgusta. Vodila jo je naša članica Neža Kocjan. Otroci so jo z velikim veseljem in pozornostjo poslušali, obenem pa ji zastavljali vprašanja o pticah in njihovem življenju v naravi. V vsaki skupini je sodelovalo 15 mladih, polnih želja po znanju o pticah. Ljubljanska sekcija je bila tudi pripravljena, da v soboto na Koliščarskem dnevu postavi DOPPS-ovo stojnico, a je bil žal zaradi slabega vremena odpovedan.

September

Z GPS-napravami opremljeni jastrebi odjadrali na svobodo

Septembra smo v okviru hrvaško-slovenskega projekta LIKE – Living on the Karst Edge (Življenje na Kraškem robu) sodelovali pri spuščanju beloglavih jastrebov iz zavetišča v Beliju na Cresu. Sedem jastrebov je po nekajtedenskem okrevanju v oskrbi predanih sodelavcev Centra Beli ter partnerjev Zoološki vrt in društva BIOM iz Zagreba zapustilo svoj začasni dom in poletelo v modrino kvarnerskega neba. V okviru projekta LIKE pa smo ob tej priložnosti sodelavci BIOM-a in DOPPS-a vse jastrebe opremlili z GPS-oddajniki, s pomočjo katerih jih bomo spremljali na njihovih poteh po Kvarnerju in širše po Evropi. Namen telemetrične raziskave v okviru projekta LIKE je preučiti značilne poti beloglavih jastrebov, ki gnezdiijo v Kvarnerju in za katere je znano, da predvsem v poletnem času dnevno preletavajo tudi Slovenijo na poti do prehranjevališč v Alpah.

Ptičarijada 2018

V soboto, 29. septembra, je na območju Prlekije potekal izvrsten dogodek za vse ornitološke navdušence – deseta Ptičarijada. Poligon je zajemal območje treh občin: Ormož, Sveti Tomaž in Središče ob Dravi. Tu se je za ptičjimi vrstami podilo 44 udeležencev dogodka, razdeljenih v 11 skupin. Skupno je seznam vseh opaženih ptic obsegal izjemnih 110 vrst.

Z največ zabeleženimi vrstami (83) se je na vrh zmagovalnih stopničk povzpela skupina Žol ne žolne, v kategoriji največ fotografiranih vrst pa je zmagala ekipa z dolenskega konca Banda ptičarska, ki ji je uspelo fotografirati 54 vrst ptic.

Globalno partnersko srečanje BirdLife International

Med 26. in 29. septembrom 2018 je bilo v Belgiji svetovno partnersko srečanje BirdLife International. Takšna srečanja potekajo vsakih pet let in so v glavnem namenjena sprejemanju strateških dokumentov, analizi opravljenega dela, predvsem pa druženju, krepitvi stikov med partnerji in spodbujanju sodelovanja. Ob vnovičnem snidenju s pisano družino s celega sveta – na srečanju je bilo 200 predstavnikov 117 partnerskih organizacij – se človek zave, kako majhen je v resnici naš svet in kako pomembno je naše partnerstvo pri boju proti največji grožnji na našem planetu, kolapsu biotske raznovrstnosti, ki ga neusmiljeno poganja pohlep v vseh možnih oblikah.

Oktober

Opazovali več kot 5 milijonov ptic

Prvi vikend v oktobru se je več kot 25.000 ljudi udeležilo 25. Evropskega dneva opazovanja ptic oziroma EuroBirdwatch-a, največjega evropskega dogodka opazovanja ptic. 41 nacionalnih BirdLife-partnerjev iz Evrope in Centralne Azije je z 956 dogodki ljudi povabilo k opazovanju ptic selivk. Skupaj smo na njihovi poti na jug prestregli 5,2 milijona ptic! Na društvu smo organizirali 6 dogodkov, ki se jih je udeležilo 85 ljudi. Skupaj smo opazovali 1164 ptic, med katerimi so bili najštevilčnejše škorec, mlakarica in siva vrana.

Tihotapljenje ptic

V oktobru so cariniki med nadzorom naleteli na dva primera tihotapljenja zavarovanih ptic. Mobilni carinski oddelek Ljubljana je na postajališču Lukovica v avtobusu med osebno prtljago našel 15 škatel z zmrznjenimi pticami. V škatlah je bilo 1349 mrtvih ptic, ki so pripadale 13 vrstam. Nekaj dni kasneje je mobilni carinski oddelek Koper na območju mejnega prehoda Fernetiči zasegel večjo pošiljko mrtvih ptic. V pošiljki je bilo 700 mrtvih poljskih škrajncev.

Delovna akcija v NRIM

V soboto, 20. oktobra 2018, smo se prostovoljci Ljubljanske sekcije zbrali na jesenski delovni akciji v Naravnem rezervatu Iški morost. Sonce je počasi razkadilo megleno jutro v čudovit dan, mi pa smo pridno delali ter očistili in opravili nekaj vzdrževalnih del na lesenem podestu, ki vodi do ornitološke opazovalnice, počistili odpadke ob učni poti in izdelali novo postajo za kolesa. Slednja je prešla v uporabo kar takoj, ko smo zaključili z delom, saj je rezervat ravno obiskala skupina več kot 20 kolesarjev. Naj dobro služi svojemu namenu! Delovno dopolne smo zaključili s kosilom v bližnji piceriji.

December

November

Ptice na znamkah

V Mestni galeriji v Rogaški Slatini je bila novembra na ogled filatelistična razstava, kar 20-letno delo Zdravka Podhraškega, člana DOPPS. Razstava je bila posvečena 100-letnici sprejetja Zakona o varstvu ptic selivk in 20-letnici rednega spremljanja stanja bele štokljke v Sloveniji. Ob tej slovesnosti so nastali tudi posebna razglednica, znamka in poštni žig. Razstavo je sestavljalo 80 listov oz. deset vitrin z znamkami evropskih vodnih ptic ter pet vitrin z znamkami ptic pevk.

8. Pomurski ornitološki vikend

Člani Pomurske sekcije DOPPS so v začetku krompirjevih počitnic med 26. in 29. oktobrom izpeljali že osmi Pomurski ornitološki vikend (POV). Dogodka, ki je letos potekal na Dvojezični osnovni šoli I Lendava in v njeni bližnji ter širši okolici, se je udeležilo 17 učencev iz 11 osnovnih šol ter sedem mentorjev. Skupno so zabeležili 56 različnih vrst ptic. Med petkom in ponedeljkom so učenci spoznavali ptice in njihovo oglašanje na terenu, prisluhnili zanimivim predavanjem, se pomerili v osvojenem znanju ter ga predstavili zbranim gostom in staršem na zaključni prireditvi.

Kako kaže pticam na območjih Natura 2000

S pomočjo številnih prostovoljcev smo tudi v letu 2018 na območjih Natura 2000 šteli izbrane vrste ptic, zaradi katerih so bila območja opredeljena. Nekatere izmed njih, zlasti vrste mozaične kmetijske krajine in ekstenzivnih travnikov, so v Sloveniji zaradi majhnih populacij, izoliranosti in negativnega populacijskega trenda na robu izumrtja, na primer veliki škurh, črnočeli srakoper in vrtni strnad. Iskreno se zahvaljujemo vsem prostovoljcem, ki ste v včasih težkih razmerah in ob nenavadnih urah zbirali podatke o pticah! Upam, da boste z nami tudi v letu 2019.

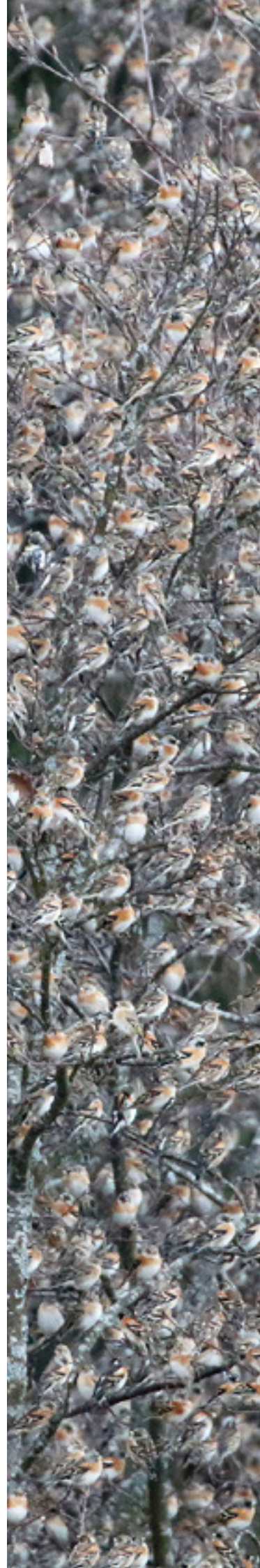
Krivolovca na Koroškem pobila ogroženo veliko uharico

V mesecu decembru 2018 smo bili na Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije seznanjeni s primerom nezakonitega uboja zavarovane sove velike uharice. Lovca LD Mislinja sta z zračno puško najprej ustrelila, nato pa še s palico pokončala našo največjo sovo. O tem krutem dejanju sta bila obveščena tudi Zavod za gozdove Slovenije ter Lovska družina Mislinja. Primer smo prijavili na policijsko postajo Slovenj Gradec, kjer je stekla preiskava.

5-milijonska jata pinož

V Sloveniji smo bili po desetih letih spet priča veličastnim prizorom zbiranja približno 5-milijonske jate pinož – ptic severnih krajev. Gre za izjemen dogodek, ki se zgodi enkrat do dvakrat na desetletje. Ptice so se zbirale v Zasavju, prizor pa je pritegnil ogromno pozornost ljubiteljev ptic in tudi medijev. Dogodek je pritegnil tudi ornitologe iz Hrvaške, Madžarske in celo Češke, posnetek jate pa je objavil tudi BBC v oddaji Winterwatch.

Kolofon

Izdajatelj: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Uredil: Tilen Basle

Avtorji besedil: Tilen Basle, Nataša Bavec, Gregor Bernard, Dominik Bombek, Luka Božič, Damijan Denac, Katarina Denac, Mitja Denac, Gregor Domanjko, Matej Gamser, Eva Horvat, Tomaž Jančar, Ivan Kljun, Primož Kmecl, Urša Koce, Neža Kocjan, Bojana Lipej, Rok Lobnik, Tomaž Mihelič, Alen Ploj, Bia Rakar, Željko Šalamun, Tanja Šumrada, Rudolf Tekavčič, Petra Vrh Vrezec, Tjaša Zagoršek

Fotografije prispevali: Tilen Basle, Gregor Bernard, Dejan Bordjan, Luciano D'Agata, Damijan Denac, Mitja Denac, Gregor Domanjko, Eva Horvat, Ivan Kljun, Primož Kmecl, Urša Koce, Julija Koletnik, Peter Krečič, Bor Mihelič, Gaber Mihelič, Tomaž Mihelič, Jure Novak, Alen Ploj, Luka Poljanec, Željko Šalamun, Dare Šere, Rudolf Tekavčič, Marko Zabavnik, Tjaša Zagoršek, arhiv Radio Prvi, arhiv NRŠŽ

Fotografija na naslovnici: Jure Novak

Oblikovanje: Jasna Andrič, Tilen Basle

Tisk: Schwarz print d.o.o.

Naklada: 2.000

Izdano: marec 2019

Glavni sofinancerji, podporniki in partnerji:

Interreg
SLOVENSKA – HRVAŠKA
Regionalni program razvoja

Interreg
ADRIATON
Regionalni program razvoja

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
REPUBLIKE SLOVENIJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

ARRS
JAVNA AGENCIJA ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST
REPUBLIKE SLOVENIJE

CRITICAL ECOSYSTEM
PARTNERSHIP FUND

EURONATUR

LUKA KOPER
Port of Koper

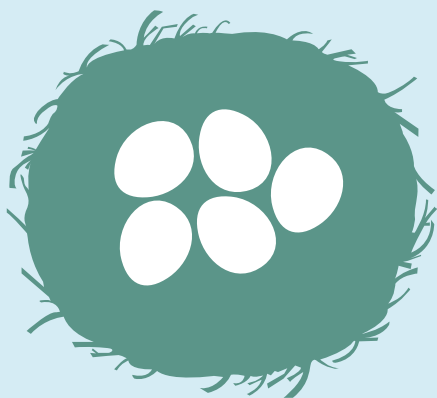
Mestna občina
MARIBOR

Mestna občina
LJUBLJANA

Mestna občina
Ljubljana

Kako lahko pomagate

Članstvo

Pridružite se nam in uživajte številne članske ugodnosti in aktivnosti.

Donacija

Namenite svojo podporo neposredno izbranemu projektu in našemu delu.

Postanite prostovoljec

Pridružite se več kot 300 aktivnim prostovoljcem društva.

Čudovito darilo

Razveselite najdražje z darom, ki bo v pomoč naravi.

Posebno za vas: Vseživljenska članarina

Postanite član za vse življenje in podarite svoj prispevek k ohranjanju narave. Prestižna oblika članstva za vse, ki se zavedate velikega pomena dolgoročne podpore delovanju društva.

www.ptice.si
T 01 426 58 75

 www.facebook.com/pticeDOPPS

Pridružite se nam!

Naše delo ni mogoče brez sodelovanja in radodarnosti ljudi, kot ste vi. Uspešne zgodbe lahko pišemo le skupaj, zato potrebujemo vaš glas in podporo. Vsakdo lahko prispeva in soustvarja. Veselimo se, da vas bomo spoznali.

DOPPS

